

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (1)

- **Μέγεθος Αγοράς**

- Το μέγεθος της εγχώριας αγοράς, σε συνάρτηση με τις προοπτικές μεγέθυνσής της, αποτελεί κρίσιμο πλεονέκτημα της χώρας υποδοχής για την προσέλκυση ΑΞΕ (Billington, 1999), καθώς επηρεάζει θετικά τον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων. Επιπλέον, η πρόσβαση σε μια περιφερειακή περιοχή ελεύθερου εμπορίου, όπου ανήκει η αντίστοιχη χώρα υποδοχής, αποτελεί, επίσης, έναν παράγοντα-κλειδί για την προώθηση των πωλήσεων των ξένων επιχειρήσεων. Για παράδειγμα, αμερικάνικες επιχειρήσεις επενδύουν στην Ιρλανδία προκειμένου να διαθέσουν τα προϊόντα τους σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες της ΕΕ (Gilmore et al., 2003). Ανάλογο είναι το κίνητρο και των ιαπωνικών επιχειρήσεων, όταν επιλέγουν να επενδύσουν σε μια χώρα μέλος της ΕΕ.
- Το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)** και ο **ρυθμός αύξησής του**, θεωρείται ότι είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας ζήτησης (Asiedu, 2002; Habib and Zurawicki, 2002). Εναλλακτικά, ως κριτήριο μέτρησης της ζήτησης, μπορεί να χρησιμοποιηθεί το **κατά κεφαλήν ΑΕΠ** (Asiedu, 2002; Grosse and Trevino, 1996; Kottaridi, 2005), η **ανάπτυξη και το μέγεθος του πληθυσμού**, οι **δαπάνες της κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ** και ο **λόγος του ΑΕΠ της χώρας υποδοχής προς το ΑΕΠ της επενδύτριας χώρας**. Εξάλλου, είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθεί η μεταβλητή του **ΑΕΠ με υστέρηση (lag of GDP)**, προκειμένου να αποφευχθεί το πρόβλημα της ενδογένειας ανάμεσα στην ΑΞΕ και στο ΑΕΠ (Waldkirch, 2003).

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (2)

- **Κόστος εργασίας**

- Το κόστος εργασίας αποτελεί έναν από τους προσδιοριστικούς παράγοντες των ΑΞΕ. Όμως, η επίδρασή του δεν πρέπει να υπερεκτιμάται, σε αντίθεση με ορισμένες αναλύσεις (Riedel, 1975). Ειδικότερα, αρκετές μελέτες τονίζουν ότι το πλεονέκτημα που βασίζεται στο φθηνό κόστος εργασίας δεν έχει σημαντική επίδραση στην προσέλκυση της ΑΞΕ (Veugelers, 1991), αν και η επίδρασή του μπορεί να εξαρτάται από τον τύπο της ΑΞΕ. Για παράδειγμα, το κόστος εργασίας έχει θετική επίδραση στην προσέλκυση παραγωγικών διαδικασιών έντασης ανειδίκευτης εργασίας (Billington, 1999; Veugelers, 1989). Από την άλλη πλευρά, σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας, όσο πιο υψηλό είναι το επίπεδο των μισθών, τόσο πιο υψηλό θα είναι το επίπεδο της παραγωγικότητας της εργασίας και τόσο πιο υψηλό θα είναι το επίπεδο της αναμενόμενης ΑΞΕ (Wheeler and Mody, 1992).
- Το κόστος εργασίας είναι δυνατόν να ορίζεται από τον **λόγο του συνολικού μισθού διαιρούμενο με την απασχόληση, το ανά μονάδα κόστος εργασίας, το με υστέρηση μοναδιαίο κόστος εργασίας, το ωριαίο κόστος εργασίας και τη διαφορά στο κόστος εργασίας ανάμεσα σε επιλεγμένες χώρες.**

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (3)

- **Ποιότητα της εργασίας: Ανθρώπινο κεφάλαιο**

- Σημαντικό ρόλο στην προσέλκυση ΑΞΕ σε μια χώρα υποδοχής παίζει η ποιότητα της εργασίας (Akinlo, 2004). Η ποιότητα της εργασίας καθορίζεται από το επίπεδο της εκπαίδευσης (Smith and Florida, 1994) και τον βαθμό της εξειδικευμένης εργασίας. Έτσι, η ποιότητα της εργασίας είναι δυνατόν να ορίζεται από τον **αριθμό των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης** (Borensztein et al., 1998), καθώς, επίσης, και από **την αναλογία των συνολικών ερευνητών προς τους απασχολούμενους** (Kottaridi, 2005). Οι χώρες που έχουν εργατικό δυναμικό με υψηλές δεξιότητες μπορεί να προσελκύουν σχετικά πιο εύκολα ΑΞΕ υψηλής ποιότητας. Συνεπώς, η ένταξη της μεταβλητής των εργασιακών δεξιοτήτων και του ανθρώπινου κεφαλαίου στα σχετικά μοντέλα ΑΞΕ είναι ουσιώδους σημασίας (Borensztein et al., 1998), καθώς ο συγκεκριμένος παράγοντας καθίσταται όλο και περισσότερο σημαντικός για τη δημιουργία και ενδυνάμωση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος (Habib and Zurawicki, 2002) και για την ενίσχυση της παραγωγικότητας. Γενικά, η διαθεσιμότητα εξειδικευμένης εργασίας και εξειδικευμένου προσωπικού, είναι δυνατόν να συντελέσει στην προσέλκυση της καινοτομίας και της ΑΞΕ γενικότερα. Έτσι, όσο πιο υψηλό είναι το επίπεδο της εκπαίδευσης, ειδικά της ανώτερης, τόσο πιο υψηλό αναμένεται να είναι το επίπεδο της ΑΞΕ που δέχεται μια χώρα (Lall, 1980)

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (4)

- **Τεχνολογία**

- Το επίπεδο της τεχνολογίας, καθορίζεται μεταξύ άλλων από **το ύψος των δαπανών για την έρευνα και την ανάπτυξη** (Lin and Yeh, 2005) και από τον **συνολικό αριθμό των πατεντών**. Ο παράγοντας αυτός θεωρείται από πολλές μελέτες ότι έχει σημαντική επίδραση στην προσέλκυση ΑΞΕ (Smith and Florida, 1994), ειδικά σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας. Με άλλα λόγια, η χωροθέτηση βιομηχανιών υψηλής τεχνολογίας και η απόκτηση πρόσβασης σε χώρους έρευνας και ανάπτυξης (R & D), ενισχύουν τις εισροές ΑΞΕ (Head et al., 1995), καθώς οι πολυεθνικές, μέσω των διεθνών δικτύων τεχνολογίας, αποκτούν πρόσβαση στη νέα γνώση και στην τεχνολογική συσσώρευση. Έτσι, είναι δυνατόν να προσελκύονται δυναμικές νεοσύστατες εταιρείες, καθώς, επίσης, και τεχνολογικά ώριμες επιχειρήσεις.

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (5)

- **Υποδομή**

- Η υποδομή είναι σημαντικός προσδιοριστικός παράγοντας προσέλκυσης των ΑΞΕ (διάφορα World Investment Reports) και είναι δυνατόν να προσδιορίζεται και ως φυσικό κεφάλαιο, όπως για παράδειγμα, είναι οι δρόμοι και τα λιμάνια. Η υποδομή είναι δυνατόν να εστιάζει στη μεταφορά, στην πληροφόρηση και στην επικοινωνία. Η υποδομή μπορεί να ορίζεται από διάφορες μεταβλητές, όπως είναι:

- ο αριθμός των αυτοκινητοδρόμων και των σιδηροδρομικών γραμμών ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο,
- η δαπάνη για την κατασκευή αυτοκινητοδρόμων ταχείας κυκλοφορίας (Axarloglou, 2005),
- η δαπάνη στον τομέα της κατασκευής και της τεχνολογίας ως ποσοστό του ΑΕΠ (Wheeler and Mody, 1992),
- η ύπαρξη επιχειρηματικών δικτύων (Basile, 2004),
- η πρόσβαση σε δίκτυα μεταφοράς, καθώς επίσης και
- ο αριθμός των ατόμων που επιβιβάζονται ή αποβιβάζονται από ένα αεροδρόμιο. Με τον τρόπο αυτόν, είναι δυνατόν να χρησιμοποιείται ένας δείκτης που να συνδυάζει στοιχεία της μεταφοράς και της αστικοποίησης.

Ειδικότερα, η ύπαρξη της υποδομής είναι ικανοποιητική στην περίπτωση κατά την οποία μπορούμε να έχουμε μια καλή αναλογία του **αριθμού των τηλεφώνων (ή ειδικότερα των κινητών) ανά 1.000 άτομα** και του **αριθμού των συνδέσεων στο διαδίκτυο ανά 1.000 άτομα**. Επιπλέον, μπορεί να χρησιμοποιηθούν **οι δαπάνες της κεντρικής κυβέρνησης για τη μεταφορά και τις επικοινωνίες** (Billington, 1999), και **το ύψος της κατανάλωσης της ενέργειας ανά κάτοικο** (Billington, 1999; Mudambi, 1995). Η επίδραση της υποδομής στην προσέλκυση των ΑΞΕ είναι κυρίως θετική (Asiedu, 2002), γιατί, μεταξύ άλλων, συνδυάζεται με την ποιότητα ζωής και ενθαρρύνει το ανώτερο εξειδικευμένο προσωπικό να εγκατασταθεί σε μια συγκεκριμένη περιοχή.

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (6)

- **Θεσμικό Περιβάλλον**

- Οι κυβερνητικές παρεμβάσεις επηρεάζουν την επιχειρηματική δράση, καθώς έχουν σημαντικό αντίκτυπο στο κόστος και στην αποδοτικότητα των επιχειρηματικών λειτουργιών, και ως εκ τούτου στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Με άλλα λόγια, η επένδυση προϋποθέτει ένα θεσμικό καθεστώς, το οποίο εξυπηρετεί τις επιχειρηματικές συναλλαγές (Asiedu, 2002). Κυβερνητικές πολιτικές, οι οποίες διασφαλίζουν μακροοικονομική σταθερότητα, ολοκληρώνουν τις αγορές και ανοίγουν νέους κλάδους για τις επιχειρήσεις, μπορούν να βοηθήσουν στην επέκταση του ορίου των επικερδών επενδύσεων. Τέτοιες πολιτικές μειώνουν τα παρεμβατικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι ξένοι επενδυτές, διασφαλίζοντας τον επαναπατρισμό του κεφαλαίου και των εισοδημάτων τους. Επίσης, θετικό ρόλο στην ΑΞΕ διαδραματίζουν εγχώριες πολιτικές που προωθούν την κατοχύρωση του κράτους δικαίου και της καλής διακυβέρνησης. Σύμφωνα με τον DeMello (1997), τα θεσμικά χαρακτηριστικά της χώρας υποδοχής επηρεάζουν αποφασιστικά τις ΑΞΕ. Κατά τους Khanna και Paleru (1997), το θεσμικό περιβάλλον σε μια αναπτυσσόμενη χώρα συνήθως χαρακτηρίζεται από υποανάπτυκτες αγορές κεφαλαίου, εκτενή κρατικό παρεμβατισμό στις δραστηριότητες των επιχειρήσεων και έλλειψη αποτελεσματικών μηχανισμών υλοποίησης των συμφωνιών. Τέτοια «θεσμικά κενά» καθιστούν τις οικονομικές συναλλαγές λιγότερο αποτελεσματικές και δημιουργούν μεγαλύτερη αβεβαιότητα.

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (7)

- **Βαθμός Ανοίγματος της Οικονομίας**

- Τα καθεστώτα ανοιχτού εμπορίου θεωρούνται ελκυστικά για την προσέλκυση ΑΞΕ. Και τούτο επειδή, η έκθεση μιας εθνικής οικονομίας στο διεθνές εμπόριο σηματοδοτεί την προσέλκυση αποδοτικών πόρων και την υιοθέτηση ορθολογικών πρακτικών σε όλους τους τομείς της παραγωγής. Είναι γνωστό ότι οι εξαγωγές αυξάνουν την παραγωγικότητα των συντελεστών παραγωγής, λόγω της καλύτερης αξιοποίησης των ικανοτήτων και των οικονομιών κλίμακας. Υπό την ίδια οπτική γωνία, λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες έχουν αρχίσει να απελευθερώνουν τις εθνικές τους πολιτικές και να εγκαθιστούν ένα φιλόξενο νομικό καθεστώς για τις ΑΞΕ, χαλαρώνοντας τους κανόνες αναφορικά με την είσοδο στην αγορά επιχειρήσεων ξένης ιδιοκτησίας, βελτιώνοντας το επίπεδο μεταχείρισης των ξένων επιχειρήσεων και τη λειτουργικότητα της αγοράς. Έτσι, η επιτυχής εξάλειψη των παγκοσμίων και τοπικών περιορισμών εμπορίου φαίνεται να ευνοεί τις ΑΞΕ. Για παράδειγμα, ο Chakrabarti (2001) σε ανάλυση ευαισθησίας βρίσκει ότι το άνοιγμα στο εξωτερικό εμπόριο (όπως μετράται από τον **λόγο εξαγωγών συν εισαγωγών προς το ΑΕΠ**) έχει τη μεγαλύτερη πιθανότητα να τονώσει τις ΑΞΕ, σε σχέση με τις υπόλοιπες ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιούνται στην ανάλυση. Ανάλογα είναι τα αποτελέσματα και άλλων εμπειρικών μελετών (Asiedu, 2002; Morrisset, 2000).

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (8)

- **Δημοσιονομικά Κίνητρα**

- Ο γενικός σκοπός των δημοσιονομικών κινήτρων είναι να μειώσουν το φορολογικό βάρος των επενδυτών. Τα πιο συνήθη κίνητρα είναι η περίοδος χάριτος στη φορολογία (tax holidays), οι μειώσεις στους συντελεστές φορολόγησης, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων εισαγωγών και δασμών, αλλά και οι παροχές επιδοτήσεων και επιχορηγήσεων. Όμως, αξίζει να σημειωθεί πως εκφράζεται σκεπτικισμός κατά πόσον η χρήση της φορολογίας ως κίνητρο προσέλκυσης πολυεθνικών επιχειρήσεων είναι αποτελεσματική. Για παράδειγμα, οι μελέτες των Boateng και Glaister (1999) και του Wei (2000) συμφωνούν ότι τα φορολογικά κίνητρα από μόνα τους δεν προσελκύουν σημαντικές ΑΞΕ σε μία χώρα, ειδικά όταν αυτά εκλαμβάνονται ως αντιστάθμιση σε διαρκή οικονομικά μειονεκτήματα της συγκεκριμένης χώρας. Ομοίως, οι Wheeler και Mody (1992) βρίσκουν ότι η επίδραση της επιχειρηματικής φορολόγησης στις ΑΞΕ είναι μικρή και στατιστικά μη σημαντική.

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (9)

- **Μακροοικονομική Σταθερότητα**

- Κεντρικός στόχος της εκάστοτε οικονομικής πολιτικής είναι η επίτευξη μακροοικονομικής σταθερότητας. Αυτή η σταθερότητα μετράται κατά κανόνα στον **ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ, στη σταθερότητα των τιμών, στη μείωση της ανεργίας, στην ισορροπία του εξωτερικού τομέα της οικονομίας** και σε άλλα. Η μακροοικονομική σταθερότητα θεωρείται ευρέως από τους πολιτικούς ιθύνοντες και τους ακαδημαϊκούς ως δημιουργός ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις ΑΞΕ. Ο τρόπος διαχείρισης της μακροοικονομικής πολιτικής έχει μεγάλη επίδραση στην απόφαση των επενδυτών σχετικά με την επιλογή της χώρας εγκατάστασης. Ειδικότερα, χώρες που χαίρουν αποτελεσματικής μακροοικονομικής διοίκησης, είναι λιγότερο πιθανόν να βιώσουν δυσμενή οικονομικά αποτελέσματα, τα οποία με τη σειρά τους θα ασκούσαν αρνητική επίδραση στην κερδοφορία των εγχώριων και των αλλοδαπών επιχειρήσεων. Οι ξένοι επενδυτές αντιδρούν στην οικονομική αβεβαιότητα, μειώνοντας το μέγεθος της επένδυσης, ή προτιμώντας εναλλακτικές μορφές επένδυσης, όπως χωρίς συμμετοχή κεφαλαίου (Erramilli και D'Souza, 1995), ή εγκαταλείποντας εντελώς τη χώρα υποδοχής στην οποία λειτουργούσαν μέχρι εκείνη τη στιγμή (Lensink και Morrissey, 2000). Έτσι, σε χώρες μακροοικονομικά ασταθείς, οι ξένοι επενδυτές αναμένεται ότι δεν θα διακινδυνεύσουν τα κεφάλαια τους έως ότου η οικονομική κατάσταση βελτιωθεί σημαντικά.

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (10)

- **Πολιτική Σταθερότητα**

- Οι σταθεροποιητικές οικονομικές πολιτικές δεν αρκούν πάντα για την προσέλκυση ΑΞΕ και τη βελτίωση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης. Ένας άλλος σημαντικός παράγοντας προσέλκυσης ΑΞΕ φαίνεται να είναι η πολιτική σταθερότητα, υπό την έννοια της απουσίας εσωτερικών και εξωτερικών συγκρούσεων. Η σπουδαιότητα της πολιτικής σταθερότητας οφείλεται στον θεμελιώδη ρόλο που αυτή παίζει στη λήψη μιας επενδυτικής απόφασης, υπό την έννοια ότι οι επενδυτές δεν θα διακινδύνευαν κεφάλαια σε μια περιοχή με πολιτικές αναταραχές (επειδή ο κίνδυνος της απώλειας των επενδυμένων κεφαλαίων θεωρείται υπερβολικά υψηλός). Η επίδραση του πολιτικού κινδύνου στις χρηματοροές θίγει σαφώς τους επενδυτές και τους διοικητές των επιχειρήσεων. Έτσι, όσο μικρότερο είναι το επίπεδο του πολιτικού κινδύνου σε μια χώρα υποδοχής, τόσο σχετικά πιο εύκολα ΑΞΕ θα προσελκύονται σ' αυτήν (Shama, 2000). Ο Janeba (2002) συμπεραίνει ότι η πολιτική σταθερότητα έχει θετική επίδραση στις εισροές των ΑΞΕ. Σε οικονομίες υπό μετάβαση, όπως αυτές των χωρών της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, η πολιτική σταθερότητα είναι προαπαιτούμενο της προσέλκυσης ΑΞΕ. Επίσης, διαπιστώνεται ότι η πολιτική και η οικονομική σταθερότητα αποτελούν τους δύο σημαντικότερους παράγοντες προσδιορισμού των ροών ΑΞΕ στις ΜΕΝΑ χώρες (Onyeiwu, 2003).

Πλεονεκτήματα Εγκατάστασης των Χωρών Υποδοχής (11)

- **Πολιτισμικές Διαφορές**

- Το πολιτισμικό περιβάλλον, όπως αυτό αποτυπώνεται σε θρησκεία, αξίες, ιδεολογίες και κοινωνική διάρθρωση, έχει ειδική σημασία στην πολυεθνική επιχειρηματικότητα. Οι διοικητές συχνά θεωρούν τον πολιτισμό ως «το μικτό προγραμματισμό του μυαλού να διακρίνει τα μέλη μιας ανθρώπινης ομάδας από την άλλη» (Hofstede, 1980). Οι σύγχρονοι μάνατζερ, αναγνωρίζοντας και ικανοποιώντας απαγορεύσεις, έθιμα, στάσεις απέναντι στον χρόνο, συστήματα συγγένειας, το κοινωνικό αίσθημα και άλλα πολιτισμικά στοιχεία προσπαθούν να αντιμετωπίσουν επιτυχώς στις τοπικές αγορές του εξωτερικού το «μειονέκτημα της ξένης αγοράς» (liability of foreignness). Διαφορετικά πολιτισμικά στοιχεία απαιτούν διαφορετική διοικητική αντιμετώπιση. Επιχειρηματικές στρατηγικές και τεχνολογίες που είναι κατάλληλες σε ένα πολιτισμικό σύστημα, ενδεχομένως να μη συνοδεύονται με επιτυχία σε ένα άλλο. Η σπουδαιότητα της κατανόησης των διαφορών των πολιτισμικών στοιχείων των χωρών, μέσα στις οποίες μια πολυεθνική επιχείρηση βρίσκεται και λειτουργεί, γίνεται φανερό αν δει κανείς το μέγεθος των σφαλμάτων που διαπράττονται από τους μάνατζερ (Miroshnik, 2002). Μη ευέλικτες πρακτικές διοικητών που ταιριάζουν μόνο στο δικό τους πολιτισμικό περιβάλλον, ενδέχεται να προκαλέσουν ανεπιθύμητες και, πολλές φορές, καταστροφικές συνέπειες στο περιβάλλον άλλων πολιτισμών. Προς αποφυγή τέτοιων προβλημάτων, οι επιχειρήσεις επιλέγουν πρώτιστα προορισμούς εγκατάστασης της παραγωγής τους, όπου η φυσική απόσταση είναι μικρότερη και τα πολιτισμικά εμπόδια σχετικά εύκολα προσπελάσιμα (Galan και Benito, 2001). Για παράδειγμα, το μοντέλο βαρύτητας που χρησιμοποιείται από τον Gao (2005) δείχνει ότι η τεράστια ροή ΑΞΕ από την Ταϊβάν, τη Σιγκαπούρη και το Χονγκ Κονγκ προς την Κίνα, οφείλεται κυρίως στους πολιτισμικούς δεσμούς και στην εγγύτητα που υπάρχει ανάμεσα στις προαναφερθείσες χώρες. Επίσης, στην πολιτισμική εγγύτητα οφείλονται οι επενδύσεις της Ελλάδας στην περιοχή των Βαλκανίων, οι επενδύσεις των ΗΠΑ στη Λατινική Αμερική, της Αυστρίας και της Γερμανίας στην Κεντρική Ευρώπη κ.λπ.

Βιβλιογραφία

- Μυλώνη, Β. και Γεωργόπουλος, Α. (2015). *Διεθνοποίηση και Διεθνικές Επιχειρήσεις*
<http://dx.doi.org/10.57713/kallipos-625>